

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

SUMAR:

Studii de drept internațional public, de d-l Petre A. Măinescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Alica St. Tomescu cu Marin R. Oiță.*

Curtea de apel din Constanța: Const. Maneiu cu M. C. Popescu.

Studii de drept internațional public

Regimul Capitulațiilor și suprimarea lor în Imperiul otoman

(Urmare și sfârșit)

Jurisdicțiunea în materie civilă și comercială

În portul Constantinopol, principiul în vigoare, fie conform capitulațiilor, fie conform obiceiurilor, este că în cauzele civile și comerciale dintre străini, ținând de acelaș consul, consulul e competent de a-i judecă. În cauzele dintre străinii de naționalități diverse, ținând de diferiți consuli, este consulul defendorului care este competent: *actor sequitur forum rei*.

Însă, în caz de contestațiuni ivite între europeni, o convențiune verbală, nereprodusă în vreun protocol, intervenită în 1820 între ambasadorii Angliei, Austriei, Franței și Rusiei, la care a aderat de atunci încoace toate celelalte misiuni diplomatice din Constantinopol, a stabilit în portul Constantinopol (quartierul european) comisii judiciare mixte.

Aceste comisii, compuse din doi judecători de naționalitatea defendorului și dintr'un judecător din țara reclamantului, conform numirei de către legațiunile respective, trebuiau să funcționeze ca tribunale de primă instanță; apelul contra sentințelor lor trebuia îndreptat înaintea Curții competente, care era în drept a lua cunoștință de sen-

tințele date de către judecătorii consulari ai apelantului.

Aceste comisii mixte nu au funcționat decât la Constantinopol, dela 1820 până la 1864, epocă când autoritatea lor a fost contestată printr'o hotărâre (arrêt de la Cour d'Aix) a Curții din Aix (28 Noembrie 1864) ¹⁾.

În cauzele civile sau comerciale, în care una din părți este un European sau un American, iar cealaltă parte un indigen, în regulă generală, litigiul trebuie să fie înfățișat înaintea tribunalelor otomane, dar în prezența și în asistența dragomanului dela consulatul său (Cap. din 1740, art. 26). După câteva ezitări, jurisprudența consulară a admis că incompetența tribunalelor consulare în materie mixtă nu ar putea să dispară prin supunere voluntară de partea musulmană. Această incompetență nu dispăre decât cu însuș consimțământul guvernului otoman în chestiuni de statut personal, de succesiuni și de falimente ²⁾.

Guvernul otoman a instituit, la Constantinopol și în alte părți, tribunale de comerț mixte (meh-

1) Vezi Péliissié de Ransas, *Le régime des capitulations dans l'Empire ottoman*, t. I, pg. 412. Într'un raport către Institutul de Drept Internațional, d-l F. de Martens, a observat că nici tratatele, nici legislațiunile particulare ale Statelor europene și americane nu aduc o bază solidă pentru procesele mixte. În urma discuțiilor aprofundate, care au avut loc în sesiunea din Zurich (1877), Bruxelles (1879), Oxford (1880), Turin (1882), Institutul a votat, în sesiunea ținută la Munich, în 1883, un proiect privitor la procedura ce urmă să aibă loc în procesele mixte între supușii sau protejații Statelor, cari au dreptul de jurisdicție consulară în țările din Orient (*Annuaire de l'Institut*, 1883, p. 224; 1885, p. 199 urm.).

2) Vezi Mandelstam, R. D. I. P., t. XIV, pg. 5 și urm. — Cpr. Kebedgy, *La juridiction consulaire et les affaires mixtes en Orient*, R. D. I., t. XXVII, p. 313).

kemei tidjaret), însărcinate de a judecă litigiile comerciale între supușii săi și negustorii străini, și compuse din trei indigeni și de doi străini, luați dintre naționali reclamantului străin (regulamentele din 1848 și din 1860³⁾.

Aceste tribunale judecă și litigiile civile mobiliare, între otomani și străini, peste 1.000 piaștri; afacerile care nu se ridică la cuantumul acestei sume sunt de competența tribunalelor civile, fără asesori străini: dragomanul trebuie să fie prezinte în ambele cazuri, în fața jurisdicțiunii civile, precum și în fața jurisdicțiunii comerciale.

Competența tribunalelor consulare, în materie civilă, suferă o restricțiune în ceea ce privește imobilele situate în teritoriul otoman.

Atunci când Poarta, prin legea din 10 Iunie 1867, a autorizat pe străini să dobândească imobile în imperiul otoman, cu excepțiune de provincia Hedjaz, ea a încheiat, cu toate puterile, o înțelegere, rezervându-și, în materie imobiliară, competența exclusivă a tribunalelor otomane (Protocol semnat la Constantinopol la 9 Iunie 1868).

Străinii, imediat ce devin proprietari de imobile, sunt asimilați, din această privință, referitor la aceste bunuri, cu supușii otomani. Reclamanți sau pârâți, ei sunt, în ceea ce privește acțiunile reale imobiliare, justițiabili de tribunalele locale (Interpretarea acestei legi a provocat totuși numeroase controverse între Poartă și misiunile străine).

Intinderea jurisdicțiunii civile și comerciale a consulilor, în ceea ce privește pe naționali lor, competența lor, organizarea tribunalului consular, procedura de urmat, căile de recurs, ș. a. m. d., sunt regulate prin legislațiunea fiecărui Stat european sau american, legislațiune care se învârtește în limitele fixate prin capitulațiuni sau prin tratate.

Din acest punct de vedere, se poate considera organizațiunea consulatului francez, ca unul din cele mai bine reglementate și din cele mai complete. Ea se bazează pe regulile înscrise în ordonanța marinei din 1681, edictul din Iunie 1778, ordonanța din 3 Martie 1781 ș. a. m. d.

În materie civilă și comercială, edictul din 1778 conferă tribunalelor consulare franceze, în portul Constantinopol, totalul atribuțiunilor recunoscute în Franța tribunalelor civile și comerciale, chiar în materie de chestiune de Stat (Aix, 20 Martie 1852. Sir., Rec. pér., 1862, 2, 387). Reclamantul și defenditorul trebuie să se găsească în țara unde consulul exercită puterile sale; însă un domiciliu propriu zis nu este cerut.

³⁾ Vezi Mandelstam, R. D. I. P., t. XIV, p. 5 și urm.; Papasian, *Les tribunaux mixtes de commerce en Turquie*, R. D. I. 2-a serie, t. XI, p. 84).

Reședința obișnuită într'unul din porturile (quartierele) Constantinopolului e inscripțiunea pe registrele matriculate îndeajuns (numeroase hotărâri (arrêts de la Cour d'Aix). Dispozițiunile edictului din 1778 nu sunt de ordine publică. Consulul nu hotărăște singur. El trebuie să fie asistat de doi francezi notabili, aleși printre aceia cari sunt în vârstă de 25 ani cel puțin și cari să aibă reședința în arondismentul (districtul) consular (art. 6 și 7, ord. 3 Martie 1781, art. 50).

Tribunalul consular e un tribunal de primă instanță; el nu hotărăște în ultimă instanță decât în limitele fixate pentru tribunalele civile și de comerț din Franța continentală. Apelul, îndreptat contra sentințelor date, trebuie adus în fața aceleiaș Curți, ca și în materie corecțională.

Procedura este regulată prin edictul dela 1778, și codul de procedură civilă din 1806 nu i-a adus nici o derogare; cu toate acestea, în materiile neregulate prin edict, codul de procedură trebuie să se aplice în limitele în care are putere în portul Constantinopolului. Dar edictul nu se aplică decât la litigiile născute între francezi sau protejații francezi.

(Jurisdicțiunile consulare belgiene și germane erau organizate aproape pe aceeaș-bază ca jurisdicțiunea franceză).

Organizațiunea tribunalelor consulare engleze reamintește formele adoptate de către jurisdicțiunile din Anglia. Ea a fost regulată prin *orders in council* din 1864, 1865, 1873, 1881 și 1899. Tribunalul se compune din consulul lor și patru asesori, aleși printre supușii englezi. Afacerile criminale sunt examinate cu concursul a cinci jurați englezi. Un tribunal consular superior a fost înființat la Constantinopol. Judecătorul suprem și ceilalți membri erau desemnați de către guvernul englez.

Austro-Ungaria, Italia și Grecia au judecători consulari speciali la Constantinopol; Grecia are de asemenea la Smyrna și la Alexandria.

În ceea ce privește jurisdicțiunea consulară rusă în Turcia, ea se exercită de către comisiuni judiciare instituite de către ambasadorul lor și compuse din consulul lor și doi notabili.

Sentințele tribunalelor consulare, stabilite în portul Constantinopol, sunt susceptibile de a fi atacate pe calea obișnuită a recursului.

Legea neerlandeză din 25 Iulie 1871 (art. 30, 47, 75), legea germană din 10 Iulie 1879 (art. 18 și 20), menționează apelul și recursul în casație.

E foarte obișnuit, aproape în mod general, de a legă, prin mijlocul apelului, tribunalele consulare de jurisdicțiunile regulate ale Statelor de care consuli aparțin.

Apelurile contra sentințelor consulare sunt îndreptate: pentru Franța, în fața Curții de apel din Aix (edict. din 1778, art. 37); pentru Rusia, în fața Senatului dirigit de din St.-Peterbourg (azi Petrograd); pentru Germania, în fața Tribunalului suprem al Imperiului; pentru Grecia, la Atena; pentru Italia la Ancona și la Genua; pentru Belgia, la Bruxelles. Austro-Ungaria a instituit, în 1897, o Curte de apel specială la Constantinopol. Statele-Unite supun apelul ministrului american care stă în Turcia.

Toate aceste jurisdicțiuni consulare europene și americane nu se justifică decât prin nevoia simțită de a sustrage, în țara musulmană, pe europeni și pe americani dela legea Coranului, precum și dela funcționarea defectuoasă a instituțiilor judiciare și administrative ale țării, care nu-și mai au rostul de a fi în țările creștine, vasale în alte vremuri Turciei și devenite azi autonome sau subordonate administrației unei puteri creștine (ex. Bosnia-Herzegovina, Cipru, ș. a. m. d.).

Se impune de a face, în trăsături generale, istoricul evoluției capitulațiilor în fostele țări vasale Turciei, și vom începe în ordinea cronologică, cu acele țări care mai întâi s'au sustras acestui jug umilitor ce le apasă ca o rușine pe grumazi:

Vom vorbi mai întâi de principatele dunărene, *Moldova și Muntenia*:

Principatele românești aveau, față de Poartă, o situație specială încă din 1513, grație vigoarei etnice cu care și-au impus drepturile lor.

Suzeranitatea Porții nu s'a simțit, căci ei își aveau Domnii lor și o autonomie administrativă.

Ei nu aveau decât obligațiunea de a-și plăti tributul anual, căci în colo provinciile românești au știut mai întotdeauna să se sustragă despotismului otoman, nepermițând Turcilor să posede pământ, case, sau să-și clădească moscheie.

Nu putem spune același lucru despre Rusia, care, cu prilejul protectoratului ei ce-l impuse la 1829 Munteniei, s'a simțit mult amestecul și dominațiunea ei în trebile țărilor românești.

Această stare a durat până la tratatul din Paris (1857), când ne fû recunoscută autonomia, rămânând sub suzeranitatea Porții. Rămânând încă vasali Turciei, cu toată autonomia câștigată, ne păstrară însă ca o tristă amintire regimul capitulațiilor, încă până la tratatul din Berlin.

La conferința ce s'a ținut la Paris pentru organizarea Moldovei și Munteniei, după tratatul ce avusese loc acolo, reprezentantul Rusiei s'a plâns contra abuzurilor jurisdicțiunei consulare, făcând astfel primele încercări de revizuire a capitulațiilor

unilor la noi, însă Conferința hotărî că această cerere de revizuire întrece competența ei.

De atunci în continuu Români au protestat cu deplin drept contra acestui jug umilitor, pe care, ca un *non sens*, după ce li se acordase autonomia prin tratatul din Paris (1857), li se menținea încă regimul capitulațiilor, ca o sfidare a dreptului de suveranitate ce dobândiseră.

În zadar toate protestările.

Rusia, cea dintâi și singură, a consimțit, la 1868, să renunțe la privilegiile ce i le acordase tratatele capitulațiilor.

Chiar în tratatul dela Berlin (1878), care recunoștea independența României, se menținea încă principiul capitulațiilor, lăsând (în art. 49) să se întrevadă posibilitatea ca ele să se modifice de comun acord.

Bluntschli zice: Dacă marile Puteri au menținut în România, cu toate neajunsurile ce-i aducea jurisdicțiunea consulară, este fără îndoială, că n'au voit să renunțe la drepturile lor de a veghiă la protecțiunea cnaționalilor lor, înainte de a se convinge, prin fapte, că admiterea acestui stat în concertul european, va avea ca rezultat o organizare a justiției în raport cu civilizația europeană.

Nu împărtășim acest mod de justificare a lui Bluntschli, care e fără temei, considerăm că a fost o ofensă adusă de puteri României — care dealungul veacurilor se afirmase ca o țară plină de vitalitate — impunându-și autonomia și făurindu-și independența prin însușiri inerente unui popor civilizat. Trebuie deci acordat un mai mare credit justiției românești.

Încetul cu încetul, după tratatul dela Berlin, puterile renunțară de bună voie la exercitarea acestor drepturi excepționale, cari nu mai cadrau cu situațiunea internă și externă a țării, care știuse să și câștige în scurt timp o reputație respectabilă în fața Europei.

Principiul din art. 49 rămase literă moartă, iar abandonarea de către Puteri a acestor drepturi s'a făcut fără vre-o renunțare expresă.

Astfel că România se liberase de un jug rușinos, treptat, progresiv, dar pentru totdeauna.

De aci înainte, România, care înaintase cu pași repezi pe cărările luminoase ale civilizațiunei, impunând tuturor, începî, la rândul ei, să se folosească de dreptul capitulațiilor în imperiul osmanilor.

În ceea ce privește Serbia, deabia la 1883 se liberă de regimul capitulațiilor și ceea ce este caracteristic, numai în urma unor tratate speciale cu țările interesate; așa, prin articolul 26 al tratatului din 18 Ianuarie 1883, încheiat între Serbia și Franța,

aceasta din urmă a renunțat la imunitățile și privilegiile acordate prin capitulațiuni (V. convențiunile de comerț și de navigațiune, semnate de către Serbia: cu Anglia, în 1880; cu Rusia, la 13 Mai 1883; cu Italia, la 29 Octombrie (9 Noembrie) 1888; cu Franța, la 23 Decembrie 1906 (5 Ianuarie 1907)⁴).

Situațiunea cea mai penibilă fû însă a Bulgariei, independența ei luând naștere chiar prin tratatul dela Berlin, tranziția dela o stare la alta fiind prea recentă, drepturile capitulare dănuiră încă multă vreme și deabia după proclamarea ei ca Regat, pe la 1908, în urma unor negocieri repetate cu țările Europei, încetă și la ea vestigiul acela al unor zile rușinoase de pe timpul dominațiunei otomane. Iată diversele date când puterile au început a renunța la aceste privilegii. La 9 Decembrie 1905, Anglia, în materie civilă și comercială, a renunțat la regimul capitulațiunilor în Bulgaria, sub condițiune ca și celelalte puteri să facă la fel. (V. încă în acest sens convențiunile de comerț franco-bulgare și italo-bulgare din 31 Decembrie 1905—13 Ianuarie 1906). Însă Austro-Ungaria n'a consimțit la abrogarea prerogativelor consulare, în ceea ce privește executarea⁵).

Grecia, recunoscută independentă, a profitat, în raporturile ei cu Turcia, de regimul capitulațiunilor. Un tratat din 27 Mai 1855, a confirmat această stare de lucruri. În urma războiului din 1897, Turcia a pretins de a scăpa, față de Grecia, de regimul capitulațiunilor. Însă în urma instigărilor marilor puteri, intervenite ca mediatore, tratatul de pace din 4 Decembrie 1897, stipulă că regimul capitulațiunilor eră, în principiu, menținut în favoarea Greciei, cele două state trebuiau să încheie o convențiune consulară, regulând diversele puncte asupra cărora s'ar găsi că se face abuzuri. Din cauza neînțelegerii dintre Grecia și Turcia, referitor la încheierea unei convențiuni, reprezentanții marilor puteri la Constantinopol se investiră ca arbitri ai diferendului, conform înțelegerii avute în 1897, și sentințele lor arbitrare, date la 2 Aprilie 1901, țin loc de aci înainte drept convențiune consulară între cele două State⁶).

4) Vezi Rachitch, *Le royaume de Serbie*, 1901, p. 737.

5) V. Scelle, *L'Indépendance bulgare*, R. D. I. P., t. XVI, pag. 554—561; Caleb, *Du regime des capitulations en Turquie par rapport à la Bulgarie*, 1908; Calary de Lamazière, *Les capitulations en Bulgarie*, 1905.

6) Vezi în această privință, Politis, *La convention consulaire gréco-turque et l'arbitrage des ambassadeurs des grandes puissances à Constantinople*, du 2 avril 1901. R. D. I. P., t. IX și X; Streit, *La sentence arbitrale sur la question consulaire entre la Grèce et la Turquie*, R. D. I., t. IV, (2e série).

În mod legitim, întrebarea ce și-o pune acum lumea întregă este:

Rămânea-va un fapt împlinit, decretarea suprimării capitulațiunilor în imperiul otoman, consumată acum un an și mai bine, prin interpretarea unei tacite aprobări, sau se vor ridica protestări strajnice de către puteri, după ce privirile lor împăieșănate în prezent de fumul prafului de pușcă și asurzite de glasul tunului, vor putea să vadă și să audă cele ce s'au petrecut fără știrea lor în imperiul semilunei?

Asupra abolirei regimului capitulațiunilor decretată de către Sultan, se vor putea ridica două chestiuni, în preajma unor eventuale discuțiuni:

1) Dacă capitulațiunile, care au un caracter de contracte bilaterale, și deci obligatorii pentru părți, pot fi desființate de una din părți, fără asentimentul celeilalte?

2) Dacă Imperiul Semilunei a ajuns, cu toată Constituția dată de junii turci, la lumina și gradul de civilizațiune a popoarelor din occident, în ceea ce privește organizarea lui internă ca Stat, spre a servi de cheazășie în decursul vremilor viitoare la garantarea drepturilor nemusulmanilor care vor trăi sub cerul osmanilor?

Viitorului îi va fi dat rezolvirea acestor chestiuni!

PETRE A. MĂINESCU

Avocat.

Bibliografie de autorii consultați: Armao, *Diritti e privilegi degli Europei in Turchia di fronte al diritto internazionale*, 1909; Arminjon, *Etrangers et protégés dans l'Empire ottoman*, 1903; Beckmann, *Die Strafthat eines Deutschen im Konsulargerichtsbesirke und den Schutzgebietennishes, die Vielehe in der Turkei*, 1906; Boeresco, *La situation politique des anciennes Principautés roumaines du Danube avant 1878*, Rev. de dr. int. pr., t. IV, p. 324; Boutin, *Anciennes relations commerciales et diplomatiques de la France avec la Barbarie (1515—1838)*, 1902; Brouillat, *Étude historique et critique sur la juridiction consulaire*, 1898; Caleb, *Die Konsulargerichtsbarkeit in Bulgarien auf Grund der Kapitulationen mit der Turkei*, 1903; Carpi, *Della giurisdizione consolare in Levante*, 1875; De Claparède, *De la juridiction des consulats suisses dans l'Extrême-Orient*, 1888; Coan, *La juridiction consulaires en Turquie*, 1875; Contuzzi, *La giurisdizione consolare ed i processi misti in Oriente in materie civile e commerciale*, 1889; Albert Desjardins, *De l'origine des capitulations dans l'Empire ottoman*, *Recueil de l'Académie des sciences morales et politiques*, 1890; Diena, *I cittadini italiani nei paesi sottoposti al regime della capitolazione e la cosa della finzione di estraterritorialita*, 1907; Gavillot, *Essai sur les droits des Européens en Turquie et en Égypte*, 1875; Guillaume, *Rapport sur la juridiction belge en Turquie*, 1897; Hinckley, *American consular jurisdiction in the Orient*, 1905; Jacobovitz, *Die Konsulate als Gerichtsbarkeit im osmanischen Reiche*, 1865; Kebedgy, *La juridiction consulaire et les affaires mixtes en Orient*, *Revista de dr. int.*, t. XXV, pg. 313; Lippmann, *Die Konsularjurisdiction in Orient*, 1898; Roche, *Les juridictions consulaires anglaises dans les pays d'Orient et d'Extrême-Orient*, 1904.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 10 Iunie 1915

Președința d-lui C. R. Manolescu, președinte

Anica St. Tomescu cu Marin R. Oiță

PĂMÂNT RURAL. — ÎMPROPRIETĂRIRE. — ÎNSTRĂINARE. — INCAPACITATE.

PĂMÂNT RURAL. — POSESOR ILEGAL. — CONSTRUCȚIUNI. — ÎMPROPRIETĂRIRE. — ART. 494 URM. C. CIV.

1⁰ Legile de împrumietărire, fie cea din 1864, fie regulamentul din 1878 sau legea interpretativă din 1879, cum și cele posterioare acestor date, excluzând în mod formal dela posibilitatea împrumietăririi pe toți acei ce nu ar fi săteni și nu s'ar ocupa cu munca pământului, și edictând măsuri cari să faciliteze împrumietăritului menținerea sau reintegrarea lui în posesia lotului ce i s'a dat, contra acelor cari, contrar dispozițiilor acestor legi, ar căută să-l deposedeze, este indiferent, în fapt, după care lege a fost împrumietărit un sătean, destul că terenul fiind rural, incapacitatea pentru terțiu este aceeaș, atâta timp cât nu probează că îndeplinește el însuș condițiile cerute de legile de împrumietărire pentru a dobândi pământ rural.

2⁰ Dispozițiunile legii interpretative din 1879, care derogând dela principiile dreptului comun, admise prin art. 494 urm. c. civ., nu fac nici o deosebire între constructorul de bună sau rea credință, se aplică tuturor împrumietăririlor și actelor de înstrăinare făcute cu călcarea legii, indiferent dacă împrumietărire sau actul s'a efectuat anterior sau posterior acestei legi.

No. 386. — Respins, ca neintemeiat, recursul făcut de Anica St. Tomescu ș. a., contra deciziei No. 74 din 1914, a Curții de apel din București, secția II, în proces cu Marin R. Oiță.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. Stăfănescu; d-l avocat Alexandrescu, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Dumitrescu, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Exces de putere, rea interpretare și violarea regulamentului de aplicație pentru executarea art. 5 și 6 din legea rurală, întrucât după acest regulament înstrăinarea locurilor de casă eră valabilă și către cei ce nu aveau profesia de plugari și nu au clăcut, potrivit art. 4 din legea dela 1864».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care s'a admis acțiunea în revendicare a intimatului în recurs, obligându-se recurenții a-i lăsa în plină posesiune un teren, loc rural, pe care recurenții au clădit

case, dându-le acestora dreptul să-și ridice clădirile de pe loc într'un anumit termen;

Având în vedere că, spre a hotărî astfel, Curtea constată că terenul în litigiu a fost dat intimatului în recurs după legea de împrumietărire dela 1879, ca loc de cultură și că el se stăpânește în prezent în baza unui act de cumpărătoare, sub semnătură privată, de către recurenți, cari nu se dovedește că sunt în condițiunile legii de împrumietărire a dobândi asemenea pământuri, astfel că actul lor de vânzare este nul, față de dispozițiunile art. 7 al legii din 1864 și a celei interpretative din 1879;

Considerând că, toate legile de împrumietărire — fie cea din 1864, fie regulamentul din 1879, fie legea interpretativă din 1879, cum și cele posterioare acestor date — toate aceste legiuri căutând să așeze și să împrumietărească pe săteanul clăcaș, sau pe însurăței pe pământurile moșiilor pe cari au clăcut sau pe moșiile Statului, au exclus însă în mod formal dela posibilitatea împrumietăririi pe toți acei ce nu ar fi săteni și nu s'ar ocupa cu munca pământului, și au edictat măsuri care să faciliteze împrumietăritului menținerea sau reintegrarea în posesiunea lotului ce i s'a dat, contra celor ce contrar dispozițiilor acestor legi, ar încercă să-l deposedeze;

Considerând că, așa fiind, este indiferent, în fapt, după care lege a fost împrumietărit intimatul în recurs, după aceea din 1878 sau aceea din 1879, destul că, terenul fiind rural, incapacitatea pentru terțiu este aceeaș, atâta timp cât nu dovedește că îndeplinește el însuș condițiunile cerute de legile de împrumietărire pentru a dobândi pământ rural;

Că, întrucât Curtea constată că recurenții nu au făcut această dovadă, căci au decăzut din proba cu martori, cerută în acest scop, bine i-a declarat incapabili după legile de împrumietărire, de a dobândi pământ rural și a anulat actul de cumpărătoare în virtutea căruia stăpâneau, fără ca prin aceasta să comită vr'un exces de putere sau o violare de lege, și deci motivul I fiind neintemeiat, urmează a fi respins.

Asupra motivului II de casare:

«Exces de putere, omisiune și violarea art. 499, 486, 999 și 1898 c. civ., întrucât regulamentul din 1878 făcând parte integrantă din contractul de împrumietărire intervenit între Stat și însurăței, nu prevede niciăeri vre-o excepție la dreptul comun, cu privire la valoarea construcțiilor posesorului de bună credință, dreptul de retenție și daune-interese, cerute de noi și respinse de Curte».

Considerând că, Curtea de apel, admitând acțiunea, a dat, potrivit dispozițiilor art. 12 din legea interpretativă din 1879, un termen de trei luni recurenților spre a-și ridica îmbunătățirile de pe loc, respingându-le în acelaș timp pretențiunea de a li se plăti, ca

fiind constructor de bună credință, daune și valoarea îmbunătățirilor;

Considerând că legiuitorul, prin legea interpretativă din 1879, a derogat dela principiile de drept comun, admise prin art. 494 și urm. c. civ., și nu a mai făcut nici o deosebire între constructorul de bună sau rea credință, obligându-i deopotrivă să restituie terenul imediat, împroprietăritul având alegerea să-și păstreze construcțiunile pentru sine, în cazul când cade la învoială cu constructorul asupra prețului, sau să-l oblige pe acesta a și-l ridică fără despăgubire și fără restituirea prețului vânzării, care se compensează cu foloasele trase de posesorul ilegal;

Considerând că, dispozițiunile acestei legi, tocmai pentru că este o lege interpretativă, se aplică tuturor împroprietărilor și actelor de înstrăinare făcute cu călcarea legii, indiferent dacă împroprietărirea sau actul s'a efectuat anterior sau posterior acestei legi;

Considerând că, legea judecătorilor de ocoale din 1896 nu a abrogat și nu putea să abroge o lege excepțională, ca legea interpretativă din 1879, căci prin zisa lege, nici nu se introduce dispozițiuni noi, referitoare la pământurile rurale, care să contrazică dispozițiunile excepționale din legea dela 1879, și nici nu se declară prin vr'un articol în mod expres că abrogă legea excepțională;

Considerând că, așa fiind, Curtea de apel nu a comis nici un exces de putere, neacordând valoarea construcțiunilor și dreptul de retențiune, ci a făcut o dreaptă aplicare în speță a art. 10 și 12 din legea interpretativă din 1879;

Că, așa fiind, motivul II, fiind de asemenea neîntemeiat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 26 Iunie 1915

Președinta d-lui I. Hagiescu-Miriște, consilier

Const. Manciu cu M. C. Popescu

POSESIUNE.— BUNĂ CREDINȚĂ.— CUM TREBUE A FI ÎNȚELEASĂ.— ART. 486 C. CIV.

POSESIUNE.— TERȚIL.— BUNĂ CREDINȚĂ.— FRUCTE.— RESTITUIRE.— ART. 485 C. CIV.

SUCESIUNE.— DREPTURI SUCCESORALE.— RUDE.— PREFERINȚĂ.— ART. 675 C. CIV.

¹⁰ Buna credință, la care se referă art. 486 c. civ., trebuie înțeleasă cea absolută, cu ignorarea oricărui viciu al proprietății ce se cumpără, iar nu cea relativă, adică în sensul că bunul cumpărat ar aparține aceluia care îl vinde, fără a se cerceta dacă cumpărătorul a cunoscut viciul proprietății, căci în această din urmă ipoteză, buna credință, astfel înțeleasă, în loc de a constitui o garanție

serioasă pentru cel ce revendică drepturile sale încălcate, ar fi mai mult un mijloc imoral de încurajare a cumpărării proprietăților rău posedate.

²⁰ Dacă terții detentori de bună credință nu sunt ținuți a restitui fructele, nu tot astfel va fi cu un comoștenitor a cărui cauză de restituire se naște nu numai din deținerea lucrului producător de fructe, dar și din obligația lui personală, ce-i conferă calitatea de moștenitor, împreună cu alții, făcându-l să fie presupus a fi perceput fructele pentru și în numele comoștenitorilor săi, pe baza principiului că succesiunea trebuie egal împărțită între moștenitori.

³⁰ Ruda care moștenește și percepe fructele, cunoscând existența alteia, având mai mari drepturi la moștenire, însă din ignoranța drepturilor sale, nu se prezintă a le reclama, este datoare să le restituie acestuia când, aflând despre drepturile lui, se prezintă să le ceară.

Curtea,

Având în vedere sentința tribunalului Ilfov, No. 124 din 18 Februarie 1915, trimisă de către Inalta Curte de casațiune în judecata acestei Curți, în urma casării deciziunii civile No. 30 din 10 Ianuarie 1915, a Curții de apel din București;

Având în vedere că, Inalta Curte casează zisa deciziune, pentru că prin ea adoptându-se în totul faptele și motivele hotărârei tribunalului, nu se pronunță și asupra pretențiunilor defendeurului C. Manciu, reclamant în cererea reconvențională, în dovedirea căreia se admisesse și administrase probe la acea instanță;

Având în vedere susținerile părților și declarațiunile lui Constantin Manciu, că nu se opune a-i plăti lui Mihail C. Popescu 8.900 lei, valoarea construcțiunilor clădite pe locul său, la care a fost condamnat de tribunal, însă pretinde să i se plătească fructele acestor construcțiuni, în suma arătată prin actul de expertiză, căci din depozițiunile martorilor ascultați la Curtea de apel din București, se dovedește că Mihail C. Popescu a fost de rea credință când a cumpărat dela soacra sa, Marița Căpitănescu, imobilul a cărui valoare în construcțiuni și în fructe face obiectul procesului;

Având în vedere că apelantul, referindu-se și la Maria Căpitănescu, reclamanta revendicantă a aceluiaș imobil la prima instanță, contra căreia a făcut asemenea cerere reconvențională, stărue să fie condamnată a-i plăti fructele vechilor construcțiuni succesoriale, percepute cu rea credință din anul 1872, de când a intentat acțiunea și până în anul 1909, când a vândut imobilul;

Având în vedere că, atât Mihail C. Popescu, în persoană, cât și Marița Căpitănescu, prin procurator, primesc să se judece numai asupra fructelor ce se cer, dar se opun la plata lor, ca unii ce sunt posesori de bună credință;

Având în vedere dar că, chestiunea revendicării din partea Mariei Căpitănescu și a lui Mihail C. Popescu, respinsă cu temeii de tribunal, pentru considerațiunile arătate în sentință, și cu drept cuvânt adoptate de Curtea de apel din București, găsim faptele și motivele tribunalului bine întemeiate, nu mai este dedusă în judecata acestei Curți, părțile înțelegând să se limiteze a pune din nou în discuțiune numai cererea reconvențională a lui Constantin Manciu, privitoare la fructele percepute cu rea credință de către deținătorii imobilului;

Considerând că, din un scurt istoric al faptelor, ar fi necesar să se știe: un loc în București, Str. Romană No. 161, cu o mică clădire, compusă din două odăițe, despărțite printr'o sală, rămân moștenire, la 1834, dela un oarecare Scarlat Măcelaru, copiilor săi Manciu Scarlat și Stanca Sima. La 1862, moare Manciu Scarlat, iar copiii săi minori, Constantin și Anica Manciu, sunt isgoniți din odaia ce ocupase tatăl lor, de către sora acestuia Stanca Sima, mătușe a copiilor și unica lor protectoare.

La 1872, Constantin Manciu, devenit major, pornește, împreună cu sora lui, acțiune în revendicare contra Stancăi Sima și tribunalul o respinge. După 20 ani, ei fac apel în termen — hotărîrea tribunalului nu le fusese comunicată — și Curtea le recunoaște dreptul de proprietate la jumătate din casele cu locul lor din Str. Romană No. 161. În fața Curței de casațiune, se face divergință și pentru a o rezolvă, Curtea, completându-se, se împarte radical în două, iar secțiunile unite, chemate a hotărî asupra diverginței, casează, în parte, deciziunea Curței din București și trimite afacerea Curței de Craiova. Acî, se judecă din nou fondul, cu tot felul de probe, și se recunoaște în fine fraților Manciu dreptul la jumătatea imobilului din Str. Romană No. 161, față cu moștenitorii Stancăi Sima, între cari figură și fiica acesteia, Marița Căpitănescu.

Făcându-se partajul, Manciu, și ca moștenitor al surorii sale, moartă în cursul acestor lungi judecăți, intră, la 22 Iunie 1909, în posesiunea imobilului cu No. 165 din Str. Romană — numerile cu timpul se

schimbaseră — înglobat în masa succesorală și făcând parte împreună cu altă bucată de pământ din lotul căzut fraților Mănciu. Înainte ca el să intre în posesiune, Marița Căpitănescu vinde imobilul ginerului său Mihail C. Popescu, la 1903, și apoi amândoi, după punerea în posesiune a lui Manciu, pornesc acțiune de revendicare a acestui imobil și, în subsidiar, cer plata valorii construcțiunilor. Manciu, la rândul său, face cererea reconvențională adusă azi în judecata Curței.

Având în vedere că, atât din împrejurarea că Mihail C. Popescu este ginerile Mariței Căpitănescu, rudenie, explicând graba cu care aceasta îi vinde imobilul, încredințată că noului proprietar, terță persoană, străină de acțiunea de partaj, nu i s'ar putea opune autoritatea lucrului judecat, scop evidențiat prin acțiunea în revendicare, ce mai târziu amândoi intentează, cât și din depozițiunile martorilor Pavel Dumitru, Nicu Nicolae, Alexandru Ionescu și Petre B. Ioan, se dovedește că Mihail C. Popescu, atunci când a cumpărat dela soacra lui, cunoșteă că frații Manciu aveau drepturi asupra averii vândute;

Că, dacă martorul Nicu Niculae, declară că la scandalul de stradă, în fața proprietății în discuțiune, ce inginerul Petrescu B. Ioan, însărcinat de tribunal, urmă să măsoare, luase parte pe lângă Mihail C. Popescu — încă necumpărător — și socrul lui, mort cu mulți ani mai înainte, buna credință a martorului, care a putut fi înșelată, luând din mulțimea adunată drept soț al Căpităneaschi, pe vre-o altă persoană, când nu se constată dacă a cunoscut personal pe acesta, se învedrează, din restul depozițiunii făcută în acord cu aceea a lui Petrescu B. Ioan, arătând că lucrarea inginerescă nu s'a efectuat până ce poliția nu a intervenit;

Că, martorii propuși de Mihail C. Popescu, fără a menționa fapte de vre-o importanță care să permită a învedera buna lui credință, nici nu inspiră vre-o încredere pentru puținul ce spun, față de convingerea ce și-a format Curtea din cele mai sus arătate;

Considerând că, nici actul de ipotecă, făcut de Manciu în cursul interminabilului proces către avocații săi, pentru garantarea plății onorariului, arătând ca limită a proprietății ce le ipotecează într'o latură, imobilul Mariței Căpitănescu nu se poate lua ca o recunoaștere exclusivă a drepturilor ei, căci actul i l-au cerut avocații pledanți, care știau bine ca și Manciu că nu

posedă ceva determinat din succesiune, partajul nefiind fost făcut;

Considerând că, afară de aceasta, o asemenea enunțaiune în actul de ipotecă, pe lângă că nu conferă Mariței Căpitănescu drepturi ce nu are, nici nu poate servi de element al buneii credințe, pentru Mihail Popescu, intrat prin căsătorie în familia Stanchei, și deci pus în situațiune de a ști despre neînțelegerile ivite între moștenitori, rudele sale;

Considerând că, buna credință, la care se referă art. 486 cod civil, nu poate fi înțeleasă altfel decât cea absolută cu ignorarea oricărui vecin al proprietății ce se cumpără, iar nu relativă în sensul ca bunul cumpărat să aparțină aceluia care-l vinde, fără a se cercetă dacă cumpărătorul a cunoscut viciul proprietății, căci în această din urmă ipoteză buna credință, astfel înțeleasă, în loc de a constitui o garanție serioasă pentru cei ce revendică drepturile sale încălcate, ar fi mai mult un mijloc imoral de încurajare a cumpărării proprietăților rău posedate;

Având în vedere că, din depozițiunile martorilor Gh. Sima, David Mihăilescu și Pavel Dumitru, rezultă că Mihail C. Popescu nu a posedat vre-o casă a moștenirei, căci cea veche părintească se dărâmasse de Primărie, în 1903, și dacă afară de aceea ce a construit din nou a mai reconstruit una veche, ea a fost făcută de socrul său, iar nu de autorul comun, așa că singura despăgubire ce urmează să plătească, ar fi chiria locului pe care a construit și reconstruit;

Că, timp de șase ani și câteva luni, ținându-se socoteală că numai pentru locul unei magazii de lemne în acel imobil s'a perceput o chirie anuală de 200 lei (actul de expertiză), Curtea evaluează cu aproximație la vre-o 400 lei chirie anuală și în total suma de 2.400 lei, care trebuie a se scădea din cei 8.900 lei, cât Constantin Manciu înțelege să plătească ca preț al construcțiilor;

Că, dacă în această cifră de lei 8.900, intră și 834, plus-valuta, la care nu ar avea dreptul constructorul de rea credință, acordată de tribunal, unde proba relei credințe nu fusese făcută, Curtea însă, ținând seamă de declarația apelantului Manciu, că înțelege a plăti suma la care a fost condamnat, cât și pentru că astăzi evaluează numai materialele construcțiilor la suma de 8.900 lei, după aprecierea sa, -- deosebit de cei 70 lei valoarea materialelor vecheii construcții care s'au

compensat de tribunal — scăderea chiriei locului dar, bine urmează a se face din aceasta.

În ceea ce privește pe Marița Căpitănescu:

Considerând că, dacă terții detentori de bună credință nu sunt ținuti a restitui fructele, nu tot astfel va fi și cu un comoștenitor a cărui cauză de restituire se naște nu numai din deținerea lucrului producător de fructe, dar și din obligația lui personală ce-i conferă calitatea de moștenitor împreună cu alții, făcându-l să fie presupus a fi perceput fructele pentru și în numele comoștenitorilor săi, în baza principiului că succesiunea trebuie egal împărțită între moștenitori;

Considerând că, dacă o rudă, care moștenește și percepe fructe, cunoscând existența alteia având mai mari drepturi la moștenire, însă din ignoranța drepturilor sale nu se prezintă a le reclama, este datoare să le restituie acestuia, când, aflând despre drepturile lui, se prezintă să le ceară, cu mai mult cuvânt Marița Căpitănescu este ținută la restituire față de Manciu, care tot timpul le-a reclamat din anul 1872;

Considerând că Marița Căpitănescu, locuind în casă cu mama sa, dela care deține imobilul ca dotă din anul 1873, a avut cunoștiința de drepturile ce se uzurpase verilor ei, de izgonirea lor, încă copii, din odaia părintească, dar chiar a și figurat în instanța de împărțeală cu aceștia, așa că fructele percepute și cu rea credință, urmează să le restituie;

Considerând că, aceste fructe dobândite numai dela casa părintească, după cum rezultă din interogatorul Mariței Căpitănescu, deducându-se jumătatea la care avea dreptul mama sa, pe timpul dela 1873 până la 1903, iar nu și pentru cealaltă casă, dovedită a fi fost construită de bărbatul său, se fixează, în total, ținându-se socoteala în parte și de actul de expertiză, la suma de 2.000 lei;

Că, astfel fiind, pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Hagiescu-Miriște, menține hotărîrea tribunalului Ilfov, secț. IV, No. 124 din 1915, în ceea ce privește suma de 8.900 lei, la care Constantin Manciu este condamnat a plăti lui M. C. Popescu, ca valoare a construcțiilor, admite în parte apelul făcut de Constantin Manciu în contra sentinței civile No. 124 din 18 Februarie 1915, a tribunalului Ilfov secț. IV, etc.

Semnați: I. Hagiescu-Miriște, N. Penceiulescu,
Dem. T. Moscu, C. Climescu.